

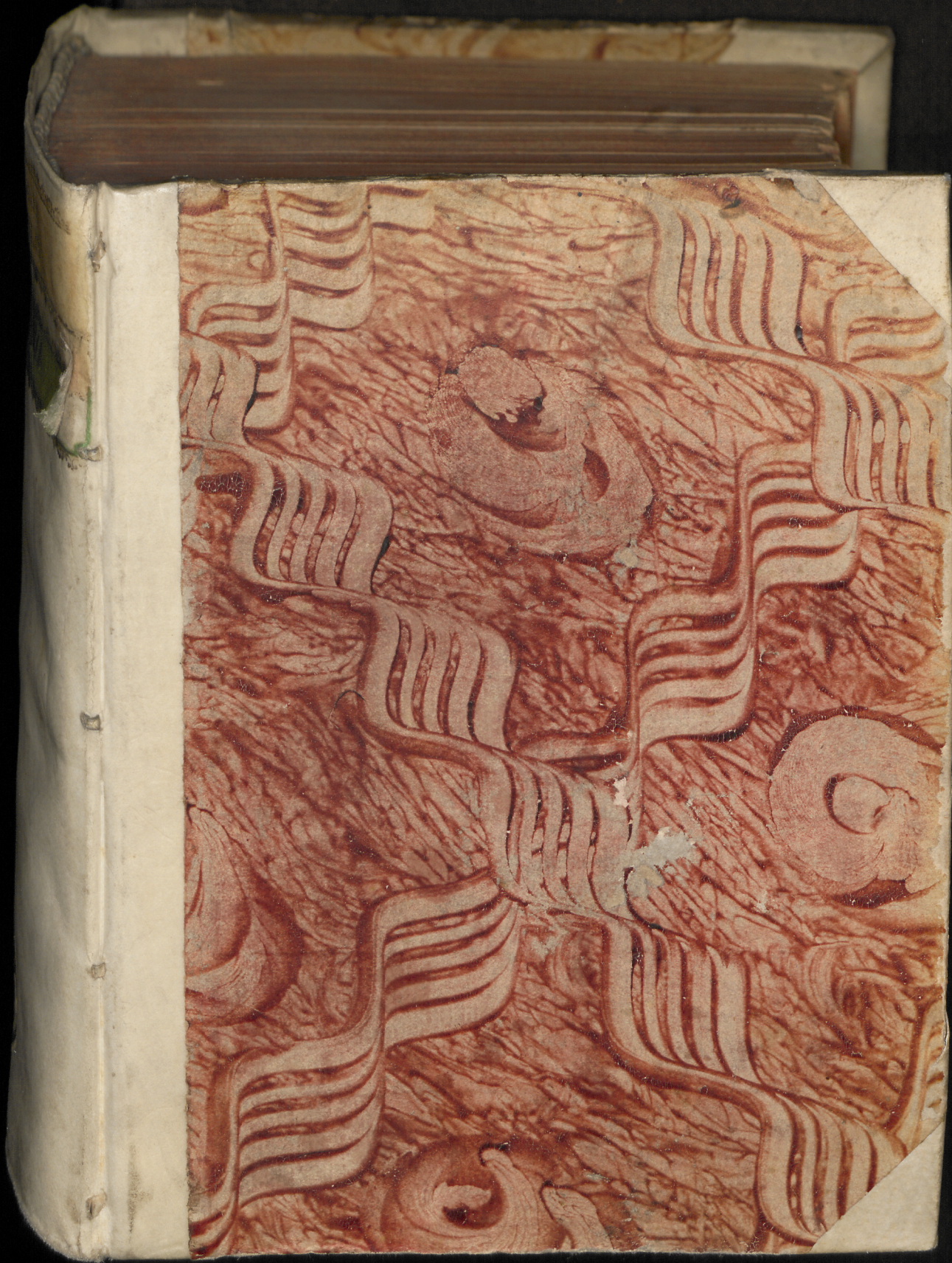
Specimen Inaugurale Juridicum Exhibens Præcognita Juris

Jenæ: Literis Wertherianis, [1701]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1024916774>

Druck Freier Zugang

V. K — 2 (8.)

1, 2
3
3, 4
4, 5
5, 6
5, 6
6, 7
7, 8
8, 9
9, 10
10, 11
11, 12
12, 13
13, 14
14, 15
15, 16
16, 17
17, 18
18, 19
19, 20
20, 21

- 1, Zöllner disj. exhibens Decadem selectarum conclusionum juris.
- 2, - - - disj. complectens Trigam definitionum juris singularium.
- 3, Hedersdoro disj. de moratoria praescriptione.
- 4, Hitenogel disj. de differentia consensus sponsalitiis et matrimonialis.
- 5^a, Brunne mann disj. de venditione facta ad corpus et ad mensuram.
- 5^b, Eichelius disj. de modo quoque a titulo in rerum acquisitione differentis.
- 6, Eiben disj. de auctoritate usque juris Sustinianei in Germaniae privatarum publicarumque curiarum judiciorum.
- 7, Ludesingii disj. de jure redemptionis.
- 8, - - - disj. de via facti privatio permissa.
- 9, Radovici disj. de instrumentis.
- 10, - - - expositio analytica Leg. VI. Cuius. Quor. appellat. non recipi.
- 11, - - - disj. de actione redhibitoria.
- 12, Beierii disj. de regressu indemnitate.
- 13, Berger disj. de jure rerum pertinentium.
- 14, Carovii disj. de investigando definiendaque statu causae forensis.
- 15, Cauceji disj. de usu et differentia moderna pactorum et stipulationum.
- 16, - - - disj. de diversitate et refoindentis.
- 17, Eickholt disj. de quinquennalibus induciis.
- 18, a Ludewig disj. de differentia juris romani et Germani. et in dote et donatione propter nuptias.
- 19, Dynaker disj. de eo, quod iustum est in aresto forensis sive extranei.

- 21, Mantzel disj. de jure paelationis pecuniae sine usuris creditae.
- 22, . . . disj. de femina meretrice.
- 23, . . . disj. de duobus vel tribus viris honestis in hypothecis;
intimationibus et appellationibus subsidiariis adhibendis.
- 24, Schmidt disj. de vindicatione rerum propter blapium,
omni casu ad quinquennium restricta.
- 25, Schnaderbach disj. de respectu parentelae.
- 26, Thoeffer disj. de parlu automeffri.
- 27, Si brand disj. de lege fundamentali.
- 28, . . . disj. de juramenti relaxatione.
- 29, Stevogel disj. de praecognitione iuris.
- 30, Brauchii disj. de conditione rei furtivae.
- 31, . . . disj. de competentia fori.
- 32, . . . disj. de tempore.

~~6.~~ 29

I. N. I.
SPECIMEN INAUGURALE JURIDICUM
EXHIBENS

PRÆCOGNITA JURIS

Quod
Decretò Magnifici JCC. Ordinis
in florentissima SALANA

PRÆSIDE

DN. JOH. PHIL. SLEVOGTIO

JC. Consiliariò Saxonico, Juris Canonici Prof. Publ.

Facultatis Juridicæ & Scabinatús Seniore, illiusque

h. t. DECANO, Curia Provincialis Assessore

Domino, Patrono ac Promotore

*obstrictissimâ pietate & observantiâ
colendò*

PRO LICENTIA

summos in utroque jure honores & privilegia Doctoralia
ritè ac legitimè consequendi

in publicò Jureconsultorum acroateriò

ad d. 23 Martii MDCCI

*solenni Eruditorum disquisitioni
commendat*

JOHANNES FRIDERICUS HERTEL
Jenensis.

J E N Æ,
Literis WERTHERIANIS.

VIRO Magnifico Nobilissimoque
DOMINO
JOHANNI HENRICO
VVLPIO, JC.

Hereditario in Moschendorff

& Oberlosa,

Consiliario aulico Saxonico &c.

Domino, Patrono ac Promotori

quanta potest maxima

pietate & obsequio

devenerando

Quod benignissimo de meis studiis iudicio

& Paterna caritatis pignore

Se mihi, meque sibi conjungere non dedignatur

in animi grati & devoti documentum

D. D. D.

J. F. H.

Prooemium.

Quandoquidem ex finali potissimum causâ
dignoscendum venit, quodeunque ab ho-
mine, præsertim literis dedito, suscipitur ne-
gotium : ideo, quæ ad præsens specimen
inaugurale nos commoverit ratio, brevi-
bus exponendum esse duco. Nimirum,
præcipuus, quem respiciunt Magnifici Promotores, sco-
pus est edendæ dissertationis publicæ, ut solenni compro-
bet exemplò Candidatus, quibus studiis, qualibusque do-
ctrinarum principiis fuerit innutritus, qui Doctorali nunc
munere insigniri gestit. Quod quidem commodius,
quàm in speciali & unico themate discutiendò, quod ple-
rumque fieri consuevit, à nobis impetrari posse conjicie-
bam, si *Præcognita juris*, h. e. *communia* principia & semi-
na per totum Jprudentiæ latifundium dimanantia, discuti-
enda colligerem.

Quoniam verò, quod DEO referendum in acceptis,
id mihi felicitatis contigit, ut solidissima, nec unquam
poenitenda, doctrinæ LYNCKERIANÆ principia haud le-
ve profectibus meis successuum pondus contulerint: ea-
dem instar cynosuræ, præsertim si qua est inter interpretes dissen-

diffensio, adhibui. Neque tamen non oculum unâ flectendum censui ad aliorum commentationes, quas clarissimi nominis auctores edidère hactenus, quorumque doctrinas non minùs in pretio habere decet; atque sic ex iisdem tum asserta nostra illustrare & confirmare, tum & si quid dubii restaret, fundamenta nostra, ratione, quantum fieri potuit modestâ, hinc inde commonstrare. Uberiori allegatorum & auctorum farragine luxuriari, haud nimis difficile fuisset, nisi ratio instituti nostri contrarium potius suasisset. Illorum verò, quorum auctoritas præsentem operam conficit, ipsissima plerumque verba retinuimus: consultius quippe habentes, ut Doctorem suâ voce loquentem, qui unicò quandoque terminò totum sententiæ suæ nervum exprimit, adduceremus, quàm ut mutatis inutili synonymiâ verbis, sensum Auctoris mentemque dubiam redderemus atque perversam. De cæterò ut æqui bonique consulat Benevolus Lector quaecunque hoc studium, lapsum ingenii, si quis reperiatur, benevolè condonet, nosque sibi commendatos esse velit, est quod eâ, quâ decet, humilitate cupimus exoratum.

I.

Us civile Romanum est magnæ auctoritatis. v. Lauterb. *Compend. Jur. in præf.* Illud quæritur: Utrum hæc auctoritas in Imp. Rom. Germ. dependeat unicè ab *observantia*, vel etiam ab *observabilitate*, an & aliunde adhuc? Sanè Justiniani potestatem LLatoriam nullam apud nos agnoscimus: sicuti nec Romani Græcorum, à quibus petierant LL. XII Tabb. v. B. Struv. *Exerc. l. lib. 36.* Laut. *Colleg. Dig. Theor. præf. proleg. §. 2. n. 12.* Illustr. Dn. Stryk.

Stryck. *ad. d. pref. Compend. Lauterb.* Neque tamen ex solâ internâ auctoritate, exclusâ simpliciter externâ, æstimare licet apud nos Jus Rom.; sed utique (secus ac apud Gentes alias) *formam* & effectum *Legis* habet, & adeo *Jus commune* constituit, *actu* etiam secundo, per *confirmationem* Imperatoris. Vid. omnino Perillustr. Dn. Baro de Lyncker *Analect. ad Struv. d. th. 36. § Comm. ff. lib. 1. tit. 2. §. 12.* Adde Dn. Stryck. *Præcogn. jur. c. 3. §. 8.*

II. Idem Jus in Germania sensim est receptum, deinde constitutione Maximiliani I confirmatum. Conf. Struv. *Ex. II. th. 35. ibique* Dn. de Lyncker *Analect. it. Comm. ff. d. l. §. 11. & 12.* Laut. *d. pref. Comp. jur.* Quod ad confirmationem, dissentit Kulpisius s. Conr. Sincerus in *Dissert. de Jur. Germ.*

III. Libri Juris Romani à quibusdam ita distinguuntur, ut sint vel Elementarii, vel Systematici, vel Suppletorii. v. Laut. *d. pref.* Cui distinctioni objici potest, non esse adeo adæquatam: quippe quod libri *elementarii* non opponantur justè libris *systematicis*, cum & ipsæ Institutiones, in comparatione cum Novellis, conficiant systema, vel saltem cum *Digestis* & *Codice* in systemate seu syntagmate legislationis Justinianæ contineantur. In *Digestis* verò non minùs continentur principia seu *elementa* Juris. Quid? quod *Codex* etiam contineat Leges *correctorias*, v. Laut. *d. pref. pag. 3. pr. 3.* quod de Institutionibus quoque asserit Dn. Pagenstecher. in *Sicilim. ad Compend. Laut. manip. 1. n. 3.* Quamvis ego SUPPLETORIAS potius, quàm *correctorias* dicere illas malim: quia correctio involvit *derogationem*, quæ tamen vix locum habet in syntagmate librorum illorum, ceu integræ legisla-

tionis. Porro sive SUPPLETORIOS dicas libros, sive *correctorios*, Novellarum collationes, neutrum ex asse denominabis; cum & suppleant & corrigant, imò DECLARENT quandoque solum jus in syntagmate contentum, illudque CONFIRMENT. Laut. *Colleg. ff. proleg. §. 17. n. 1.* Dn. Stryk. *Precogn. jur. c. 2. §. 17.* Itaque juxta *Rationem docenda discendaque Jprudentia Lynckerianam* placet hanc subjicere distinctionem. Juris Justiniani Libri s. partes continentur tum in

1. Syntagmate seu coordinatione librorum
 1. Ifagogicorum, h. e. INSTITUTIONUM,
 2. Principalium;
 1. PANDECTARUM.
 2. CODICIS,
2. Accessione NOVELLARUM.

IV. Et hæc quidem Novellarum juris Justiniani accessio est *authentica* (*Authenticorum* etiam nomine venit apud Interpretes veteres) & in foro Germ. recepta. De reliquis accessionibus minus authenticis, veluti sunt XIII Justiniani Edieta &c. v. Jac. Gothofr. *Manual. jur. c. 8.* Dn. de Lyncker *Comm. ff. L. 2. t. 2. §. 10.* Laut. *Colleg. ff. d. §. VI. n. 7. & in Concl. for. Exerc. 1. tb. 11. 12.*

V. Authenticas verò Codici insertas, quanquam accessionem *recentiorem*, verè tamen *Authenticam* agnoscit Germania. v. Dn. de Lyncker *d. l. §. 9.* Vel si mavis inter partes librorum systematicorum referre (prout sunt particulae *Codici* suis hinc inde locis insertae) perinde erit. Constitutiones verò, quas *Ant. Augustinus, Contiùs, Cujacius* restituerunt, non sunt authenticæ, nec in foro agnoscuntur. Lauterb. *d. Exerc. 1. concl. for. 7. & Colleg. ff. d. l. §. V. n. 7.* Dn. de Lyncker *d. l. §. 8.*

VI.

VI. In Libris Juris Justiniani & titulis ordinem dati, demonstrant tabb. Dichotomicæ Lynckerianæ ad Dig. Strauchii ad Codic. it. Taboris filum Ariadneum juris Justiniani. Atque in Digestis quidem ordinem Edicti perpetui imitatos fuisse compilatores, communis est traditio. v. Lauterb. *Coll. th. pr. proleg. § 4. n. 4.* Unde quinquaginta libris comprehenduntur, ad dimidiatum numerum partitionis Edicti. Ejus tamen solius ordinem non servant. *L. 1. §. 5. C. d. V. J. E.* licet huic ostendendo *Jac. Gothofredus* incubuerit. Edicto enim, quod actionibus unicè & judiciis privatis, idque subinde alio ordine, intendit, nil penitus de protheoria juris aliisque pluribus insinuat. add. *Maurit. d. libb. Jur. Com. §. 9.* Dn. de Lyncker *Comm. ff. L. 1. t. 2. §. 5.* Eundem ferè ordinem in Codice observari asserit *Lauterb. §. 5. n. 3.* Dn. de Lyncker. *d. l. §. 4.* ubi etiam cum Harmenopulo conjicit, quod ad faciem L. XII Tabb. comprehensus sit Codex Libris XII. Cate-rum in ipsis legibus Digestorum nullum; Codicis, non nisi annorum reperiri ordinem constat. *Lauterb. d. §. 4. n. 11.* & §. 5. conf. tamen Dn. Stryk. *not. b. voc. posita.* Ubi tradit, quod in ff. sit quædam connexio materiarum, & sic lex subsequens ex præcedenti explicari possit; secus ac in Codice. Adde *Struv. Ex. l. tb. 68. in med.* ubi quis ordo legum fervetur, tradit remissivè ad *Giphan.*

VII. Omnia quæ in Digestis habentur, Imperator sua fecit. *Laut. d. pref. §. 2.* nisi quod quadam saltim historicè referri putandum erit, ne alioquin incongruam as-feras derogationem. v. Dn. de Lyncker *Anal. ff. l. 1. t. 2. tb. 69.* & *ad Instit. §. 4. proem. it. Comm. ff. L. 1. t. 2. §. 9.* Interim nec illud negari potest, quod Justinianus manu Triboniani correctoriâ plura in unam redegerit conso-nantè

nantiam. v. Dn. de Lyncker *Anal. Just. procem.* §. 2. l. 2. t. 23. §. 7. & ad ff. l. 10. t. 1. tb. 57. lib. 2. t. 15. tb. 61. lib. 43. pag. 407. lib. 48. tit. 5. tb. 32. Lauterb. *Coll. ff.* §. 6. *proleg. n. 5.*

VIII. Hodie Pandectarum tres habemus editiones. v. Laut. *Comp. pref. pag. 2.* Plures tamen memorat & recenset Maur. diff. de lib. Jur. pos. 17. ap. Lauterb. *Coll. ff. proleg. §. 4. n. 10. inf.*

IX. Non Pandectis solis absolvi Florentinum exemplar, quod Tabor p. 2. de *Alt. tanto p. 97.* propugnare voluit; sed & *Inst. Cod. & Nov.* tradit Dn. de Lyncker *Comm. ff. l. 1. t. 2. §. 5. inf.*

X. Eadem in Codice Justiniano constitutionum omnium est auctoritas. Lauterb. *d. Comp. pref. pag. 3.* Nec videtur ratione ordinis discrimen esse faciendum: ut quemadmodum ex interpretum sententia in jure feudorum, ultima sint præferenda prioribus. Sanè si Justinianus omnia sua fecit per l. *Tanta §. 10. & 19. C. d. V. J. E. it. l. Dedit nobis §. 10. C. eod.* non poterunt leges posteriores esse meliores *rat. Auctoritatis*; maximè cum Tribonianus cum parastatis suis ad mentem Justiniani omnes antecedentium Imp. constitutiones in unam consonantiam erexerit. §. 2. *procem. Inst. conf. eleg. exemplum in Anal. ff. l. 2. t. 15. tb. 61.* add. Struv. *Ex. 49. tb. 32.* Atque si vix licet asserere, quod in canone integræ legislationis derogatio reperitur inter Cod. & ff. tantò minus in uno eodemque Codice eandem affirmaverim: neque sibi met ipsi derogabit Codex. vid. tamen Struv. *Evol. ad Ex. 27. tb. 52.* Nec putaverim *rat. materie* optimas subinde LL. reperiri ultimò locò. Cum enim ordo temporum præcisè fuerit observatus: non potuit melior casus (tanquam

quam objectum legis) ab Antonino v.g. vel Alexandro Imp. decisus, postponi casui sequiori, à Philippo, Arcadio, Anastasio vel ipso Justiniano in posteriori lege determinato; nec credibile est Justinianum sibi reservasse ubiq; optimas causas. *Forma* etiam sive stylus posteriorum legum non erit præstantior: quia hic progressu temporis non melior, sed potius deterior factus est.

XI. Etiam Friderici constitutiones ejusdem sunt auctoritatis, cujus sunt Leges Codicis. Illarum autem non duæ tantum aut tres, sed & plures extant Codici insertæ. v. Laut. *Coll. ff. d. l. §. 5. n. 10.* ut tamen tres quidem sint Friderici I, alia tres Friderici II. v. Dn. de Lyncker *Comm. ff. L. 1. t. 2 §. 9. in f.*

XII. Authenticas Innerium Codici inseruisse, generaliter affirmat B. Struv. *Ex. 2. tb. 36. inf.* Cum temperamento, & de plurimis saltem, Laut. *Coll. ff. d. l. §. 5. n. 10.* cum quo facit Dn. Stryk *Præcogn. jur. c. 6. §. 4.* Sicuti verò incertum est, num ipse saltem aliqua jussu Imperatoris textui illarum inseruerit: ita eundem non esse, nec esse posse omnium autorem, cum Strauchio evincit Dn. de Lyncker. *Anal. ff. L. 1. t. 2, tb. 68. L. 48. t. 20, tb. 107. Comm. ff. L. 1. t. 2. §. 9.*

XIII. Authenticas non valere, nisi quatenus cum Novellis conveniunt, statuit Laut. *Comp. præf. pag. 2. & Concl. for. Ex. 1. tb. 6. & Colleg. ff. d. l. §. 5. n. 10.* Addatur. Dn. Stryk. *Præcogn. jur. c. 6. §. 6.* qui de contraria fori observantia §. 7. *ibid. & in not. ad Lauterb.* Dissentientem à priore Besoldi & Berlichii sententiam, Lauterbachio allegatam, propugnat Dn. de Lyncker. *Anal. ff. L. 1. t. 2, tb. 68. Comment. ff. L. 1. t. 2. §. 9.*

XIV. Novellæ nullo ordine sunt collectæ, ne quidem temporis. Hinc non tantum posteriores derogant prioribus ordine, sed & priores locò posteriores corrigunt. v. Dn. de Lyncker *Comm. ff. d. l. §. 10. inf.*

XV. Versio Novellarum Latina hodiè est authentica. Laut. *Comp. p. 2.* etiamsi à Græco apertè abscedat. Secus, ubi interpret ambigui sensus est, qui ex Græco judicari queat. Dn. de Lyncker *d. §. 10.* Exemplum est Nov. 117. c. 1. §. 1. ubi quod filius familiæ possit de peculio adventitio irregulari disponere. Unde colligunt Argentoratenses, quod possit testamentum facere. Sed textus Græcus controversiam decidit verbo διαιρέσειν, quod opponitur τῷ διατίθεσθαι

XVI. Derogat Codex Digestis ex multorum sententia v. Laut. *Comp. pag. 3.* quod latius propugnat idem in *Coll. ff. proleg. §. 8. n. 2. sqq.* conf. Dn. Stryk. *Præcogn. jur. §. 2. §. 20. sqq.* Equidem quòd Institutiones & Digesta sibi invicem haud derogent (quod tamen putaverat Locam. *qu. just. 1. sed male.* v. Eund. *ad §. 4. præm. Inst. n. 22.*) agnoscere & ipse videtur Lauterb. *d. l. n. 1.* ac disertè statuit Dn. Stryk. *d. l. §. 12.* Et tamen in ipsis quoque Institutis jus novius æquè ac in Codice repositum videas. De Codice verò & Digestis idem omnino asserit Struvius, *Ex. 1. tb. 69.* quod ille his non derogat. Neque tamen, licet hujus sententiam amplectamur, de nihilo est, quod monet Laut. *Ex. 1. concl. for. 13.* ubi Codex dissentit à Digestis, standum esse etiam in foro juri Codicis, tanquam posteriori, atque sic potiori: & regula, quam tradit Dn. Stryk. in *not. ad Lauterb. Ubicunque Codex dissentit à Digestis, ibi potior est:* modò cautè fiat applicatio. Quæ etiam est Dn. Pagenstecheri assertio in *Sicilim. ad Lauterb. manip. 1. n. 3.* ubi quamplurima

rima

rima recenset exempla. Neque aliter intelligi vult Struv. c. 1. Videlicet tunc articuli Digestorum quasi historia juris veteris & legis in Codice vel Institutionibus repositæ vel reponendæ considerandi sunt; neque sic propria est derogatio in canone integræ Legislationis ab unò Justinianò simul conceptæ, unòque ore (quamvis non uno spiritu) effatæ; vid. omninò Dn. de Lyncker. *Analect. ad Inst. proem. & ad ff. l. 1. t. 2. tb. 69. it. Comment. ff. d. l. §. 9. (11.)*

XVII. Affinis est quæstio de *Antinomis*. Admittit non nullas Lauterbach. *Colleg. ff. d. l. §. 4. n. 13. sq.* Pro quâ sententiâ est communis fragilitas humani ingenii, & magna Triboniani cum Collegis in tanto opere festinatio. Wilsenbachio autem & quibusdam aliis nullum promptius est, quam ad antinomialiam refugium. Neque tamen à posse ad esse V. C. ut quia possint dari antinomialiæ, etiam dentur reverà: neque difficilius quidquam est, quàm docere, quænam leges reverà pugnent invicem. Sanè damnosa est in forò illa antinomialiarum admissio, & quod sæpe à quibusdam falso jactentur, evincunt tot conciliationes interpretum solidiorum. Conf. Dn. de Lyncker. *Analect. ad. §. 2. proem. Inst. & Comm. ff. d. §. 9. (11.)*

XIIX. Jus Canonicum, quatenus æquitati ac juri Divino non contrariatur, receptum, Lauterb. *Comp. pag. 3. sive retentum* est, ut alii loquuntur. Perinde quippe est, utrum dicas: oportet enim, ut, quod retinetur, receptum fuerit antea; vel saltem, quod obtentu nomothesis injunxerat Pontifex, retinuimus tanquam jus per tribunalia receptum: ut sic receptio illa, quasi ex novâ & liberâ voluntate, continuata habeatur. Est tamen adhuc differentia, inter receptionem juris Justiniani & receptionem Juris Canonici. Et vulgò quidem hæc traditur, quòd illud in

complexu receptum sit, hoc verò in quibusdam capitibus duntaxat retentum, veluti in causis Ecclesiasticis, conscientiarum, præscriptionis, quo de v. Struv. *Ex. 2. lb. 39.* Lauterb. *Ex. l. concl. for. 15. & Colleg. ff. d. l. §. 9. n. 12. sq.* ubi saltem prævalere in ejusmodi articulis putat. Addatur Dn. Stryk. *ad Comp. Lauterb. & in Præcog. jur. §. 28.* Sed & alia est differentia ratio: de quâ vid. Dn. de Lyncker. *Anal. ff. d. l. lb. 39. ibique Emendation.*

XIX. In causis ecclesiasticis & conscientiarum ac Processus ius canonicum præfertur civili. Lauterb. *Comp. pag. 3.* Neque tamen per omnia, neque in iisdem solum, ceu probè ad Struvium monet Dn. de Lyncker *d. l.* Sanè habet unaquæque fere provincia speciales suas ordinationes Ecclesiasticas: nihilominus tamen etiam juri canonico in iisdem est locus. Nulla enim erit, quæ exhaustiat ambitum corporis Canonici, saltem in textibus hypothesi nostræ religionis haud refragmentibus. Ne dicam de *analogia* ordinationum illarum ex ipsis canonibus derivatâ; ut ferè censuerim: Sicut alia statuta civilia ex jure civ. communi declarantur, restringuntur, suppleantur: ita dictæ ordinationes sive statuta Ecclesiastica ex jure Can. tanquam antiquiore. Capitula mixtæ vel Evangelicæ religionis usum juris Canon. aliter, quàm sub cautelis Nostratum, non agnoscent.

XX. Quod sexti libri Decretalium apud nos non sit nulla auctoritas (quicquid sit de Galliâ,) evincit notoria fori observantia. Exemplum notissimum est c. quamvis. De pact. in 6. vid. Lauterbach. *Comp. tit. de pact. pag. 49. ibique Dn. Stryk. not.*

XXI. Leges nihil sunt absque jurisprudentiâ, Lauterbach. *Comp. tit. de just. & jure, pag. m. 4. & Colleg. Dig. pr. d. 1. §. 1. sqq.* Conf. Struv. *Ex l. lb. 1. 199.*

XXII. Jurisprudentia est civilis prudentia ius ad actiones in civili societate obvenientes iuxta interpretatione applicandi. Lauterb. *Comp. d. t. pag. 4.* Ita etiam ferè Struvius *d. Ex. l. tb. 7.* Ceterum si spectes latitudinem objecti materialis, non differt Jurisprudentia s. prudentia iudicialia à Legistoria & deliberativa (sive Politica speciali, juxta Lauterb. *Colleg. ff. §. 4. b. & Franzk. Ex. l. qu. 3.*) sed uniç in objectò formali. vid. omninò Dn. de Lyncker. *Analect. ff. b. t. tb. 11. it. ad Schvveder. part. general. c. 1. §. 1. 3. & 15. it. Comm. ff. b. t. §. 40. seqq.* ubi, ut & in *Analect. Inst. §. 1. b. t.* traditur definitio huic latitudini magis adæquata. Dicitur jurisprudentia in *§. 1. Inst. & l. 10. §. 2. De just. & jure*, divinarum atque humanarum rerum notitia, iustia atque iniusti scientia. *Notitia & scientia* vocabula variè explicantur; e. g. per illam factum, per hanc ius respicere Imperatorem; & inter aliquos tantum in verbis dissensus videtur. Planissimum fuerit, si dicas, synonymicè accipi, vel per illam objectum materiale, per hanc formale indigitari. Dn. de Lyncker *Comm. ff. b. t. §. 40. not.* Interim definitio Celsi in d. l. 10. non est superiori synonymica: neq; enim ius *habitualiter*, sed *systematicè* acceptum describit. vid. Dn. de Lyncker. *Analect. ad Struv. tb. 7. & ad rubr. Inst. de just. & jure.* Neque cum Lauterb. *Colleg. ff. b. t. §. 21.* objective pro iure contento in systemate accipimus, sed formaliter pro ipso systemate cum Dn. de Lyncker. *Comm. ff. d. t. §. 45.*

XXIII. Interpretatio iuris authentica & usualis non differunt. Nam hæc est species illius, & opponitur interpretationi authenticæ expressæ, tanquam tacita. Equè spectat ad Principem seu majestatem. Conf. omninò Dn. de Lyncker *Analect. ff. pag. 8. & Comm. ff. de LL. §. 15.*

XXIV. *Justitia universalis in se virtutes omnes comprehendit.* Lauterb. *Compend. tit. de just. & jure, p. m.s.* Ita etiam Struv. *Ex. l. 16. 17.* Et vulgò *justitia universalis non nisi ratione sive modo considerandi differre à virtutibus aliis putatur: atque ipse Aristoteles asserit, universalem à particulari differre, ut genus à specie, vel ut totum à parte.* Ab his dissentit Dn. de Lyncker. *Comm. ff. de just. & jure §. 9.* quod nec unicè complexus virtutum conficiat *justitiam universalem, sed hæc contineat omne ὅμολον; neq; omnis sub ea comprehendatur virtus, sed potius ab ea separari debeat justitia particularis.* Et *universalis justitia satis adhuc ampla est, si ad partes suas integrantes reteratur. Quidquid nimirum præter justitiam particularem, juxta virtutes alias morales, jure & legibus præscriptum est. Quæ justitia etiam Romanis fuit agnita. Dn. de Lyncker d. l. §. 8. & 10.*

XXV. *In princ. Inst. & l. 10. pr. de just. & jure* definitur *justitia universalis, non tantum particularis.* Lauterb. *Comp. pag. 7.* Quod ita interpretor, *definiri Justitiam absolute sive universalem; quæ & particularem, & universalem, ut hanc cum Dn. de Lyncker illi opposuimus, comprehendit. Non autem solam particularem, neque etiam in nostro sensu universalem solam.*

XXVI. *Justitia universalis, ut vulgò loquuntur, id est, justitia universa, sive quatenus absolute accipitur, & comprehendit nostro sensu tum universalem tum particularem, est finis jurisprudentiæ, non alterutra sola. conf. Dn. de Lyncker. Comm. ff. d. 1. §. 11.*

XXVII. *Si justitiam particularem accipias pro eâ, quæ se conformat maximè utilitati & saluti certæ reipublicæ, quatenus per mores & ingenium suæ gentis legibus obtine-*

tinere potest: non est dubitandum, quin sola sit finis jurisprudentiæ civilis. Sed eadem distingui tamen potest ad modum Philosophorum in universalem & particularem. Quod tunc attinet ad Justitiam universalem, quæ præscindere dicitur à salute & utilitate cujuslibet rei publicæ in individuo, & quatenus, tanta hominum malitia posita, obtineri & servari potest, simpliciter ad voluntatem Dei respiciens, & hujus observationem per omnia intendens: ea finis dici potest jurisprudentiæ, sed quatenus & hæc eodem modo accipitur, ut præscindat ab individuo cujuslibet rei publicæ, quodcumque tandem prudentiæ illius sit subiectum. vid. Dn. Stryk. *ad Comp. Lauterb. tit de just. & jure*, ad verba: *Quæ definitur*. Interim non solum ea, quæ rei publicæ & proximo, sed & quæ Deo debentur, prudentia etiam Rom. Germanica ad recti normam dijudicat. *Nov. 99. pr.* Dn. de Lyncker. *d. l. §. 11. sqq.*

XXVIII. Justitia particularis tribuit suum cuique de bonis externis. *Lauterb. Comp. p. 5.* Hæc una est pars differentię specificæ ab *objecto*. Altera ex *causa efficiente* oritur, quod *ex jure perfecto* suum cuique tribuat: cum universalis justitia *ex jure imperfecto* suum cuique, *ex interno virtutum exercitio* tribuat. vid. Dn. de Lyncker. *Analect. ad pr. Inst. de just. & jure. it. Comm. ff. d. 1. §. 10.* Quænam autem sunt bona externa illa? Quæ ab homine possidentur, & commutando vel permutando transferuntur. Dn. Stryk. *ad Lauterb.* His adde honorem, dignitatem, famam & similia. v. Dn. Stryk. ad verba. *rebus communibus*, quæ æque ut opes non possidentur & vel commutantur vel permutantur. Adde Dn. de Lyncker *d. §. 17.*

XXIX.

XXIX. Justitia commutativa suum cuique tribuit secundum proportionem Arithmetica. Lauterb. *Comp. pag. 5.* Conf. *eiusdem Colleg. ff. b. t. §. 16. seq.* Hæc proportio tamen non ingreditur essentiam & rationem formalem justitiæ commutativæ; sed & Geometrica quandoque est attendenda. vid. Struv. *Ex. l. tb. 25. seqq.* Dn. de Lyncker. *Comm. ff. b. t. §. 26.* Respectus ad meritum, aut demeritum personæ, præcise Geometricam proportionem non conficit; sed quotiescunq; distribui debet respectu diversorum objectorum, quæ & ipsa inter se proportionem differunt. vid. Dn. de Lyncker. *Analect. ff. b. t. tb. 27.*

XXX. Ad justitiam particularem pertinent omnes commutationes, quæ uno verbo *συμμεταστάσις* dicuntur. Lauterb. *Comp. pag. 9.* Imò non tantum contractus & delicta ad hanc speciem justitiæ pertinent, sed & quidquid unum alteri præstare oportet ex perfecto jure, id est, actionis. vid. Dn. de Lyncker. *Analect. ad Struv. tb. 23. b.* Dn. Stryk. *not. ad Lauterb. voc. singulorum.* Nec ex nomine commutativæ justitiæ quid inferitur: cum & aliquando duos non respiciat, ut in acquisitionibus originariis. vid. Dn. de Lyncker. *Comm. ff. b. t. §. 23. seqq.*

XXXI. Secundum proportionem arithmetica fit damni reparatio, v. Struv. *Ex. l. tb. 29.* & poenarum inflictio Lauterb. *Comp. pag. 5.* Conf. omnino Struv. *d. l. tb. 31. seqq.* Dn. de Lyncker. *Analect. ibid. & comm. ff. b. t. §. 29. sq.* Nec tamen crimina publica, eorumque poenas ad justitiam particularem, sed ad universalem referri debere statuit Dn. de Lyncker. *Analect. ff. b. t. tb. 29. & Comm. ff. eod. §. 28.* Ad justitiam distributivam ideo referre poenas non licet, quia non distribuuntur inter cives, quæ tales, sed quæ delinquentibus, irrogantur & privatis. Dn. de Lyncker *d. l. §. 35.*
Nec

Nec tunc Geometrica proportione. *Id. Comm. ff. d. §. 29.*
Non obstat, quod in poena quaeratur utilitas omnium, &
sic incidere causae possint ex qualitate personae, ut utilius
sit omnibus; poenam in hoc subiecto mitigari. Nam
haec movent mansuetudinem, quae ipsa, ceu pars iustitiae
universalis, jus adgratiandi ad utilitatem reipubl. tempe-
rans, venit consideranda.

XXXII. Jurisprudentia versatur circa jus, quate-
nus interpretando applicandum. *Lauterb. Comp. pag. 5.*
Conf. de Objecto jurisprudentiae Dn. de Lyncker d. l. §.
42. Quomodo distinguat Objectum Legum & Jurispru-
dentiae *Dn. Stryk.* & quatenus utriusque etiam unum ob-
jectum esse dicat, vid. *in not. ad Lauterb.* in verb. *Appli-*
candum. Adde *Struv. Exerc. I. eb. 41.*

XXXIII. Jus naturale est jus divinum homini con-
natum quoad potentiam proximam. *Lauterb. Comp. p. 5.*
Imò inest lex illa menti hominis non tantum potentia
proxima, aut inscriptione potentiali, sed actuali & per
modum habitus, quod & infantes possunt dici eam cogni-
tam habere. *Dn. de Lyncker d. l. §. 49.* *Conf. Dn. Stryk.*
not. ad Laut. Sicut & ipse *Laut. in Colleg. ff. b. t. §. 23.* cunctis
hominibus, etiam infantibus, quoad actum primum con-
natum esse dicit.

XXXIV. Jus naturae praecipit ea, quae naturae sunt
honestae. *Lauterb. Comp. pag. 5.* Nempe antecederet
quoque ad divinam voluntatem: non simpliciter, sed
quatenus Deus vult honesta; secus ac objectum juris di-
vini moralis. vid. *Dn. Stryk. not. ad Lauterb.* & eleganter
Dn. de Lyncker. d. l. §. 50. *Conf. Lauterb. Colleg. ff. b. t.*
§. 24.

XXXV. Juris naturæ præcepta sunt vel principia vel principiata. Hæc vel propinqua vel remota. Lauterb. *Comp. pag. 5.* Illæ tamen conclusiones tantum, quæ per evidentem & proximam illationem ex principiis naturalibus deducuntur, ad jus naturæ referendæ sunt. Selden. *L. 1. c. 7.* Neque statim quod habet rationem naturalem, illud & ipsum juris naturalis est; nisi formam & esse suum à jure naturali habeat. *Marp. 2. Conf. 28. n. 115.* Et debent utique per necessariam consequentiam ex principio juris nat. deduci conclusiones. *d. l. Dn. Stryk. not. ad Laut.* in verbo: *principiata.* Struv. *Ex. 1. d. 53.* Indeque nec usucapio, stipulatio, & simil. juris naturalis sunt. vid. Dn. de Lyncker *d. l. §. 51.*

XXXVI. Cæterum hoc jus naturale, quod rationis est, nequaquam ad bruta, ne quidem analogicè (quo de Lauterbach. *in Colleg. ff. b. t. & Struvius Ex. 1. tb. 49.*) referendum esse; vide apud Dn. de Lyncker *Analec. ad Struv. d. l. & ad pr. Inst. de I. N. G. & C. it. Comment. ff. b. t. §. 48.*

XXXVII. Jus divinum revelatum, & quidem morale dicitur quibusdam, quod præcipit suâ naturâ honesta. Hincque iidem statuunt inter hoc jus & jus naturæ non esse essentialem differentiam. v. Lauterb. *Comp. pag. 6.* Verumque est, revelationem non mutare jus ipsum. vid. Dn. Stryk. *not. ad Lauterb. voc. publicavit.* Quamvis igitur in revelatione verbi divini multa contineantur suâ naturâ honesta: non minus tamen eadem retinent essentialitatem juris naturalis, ac collecta in jure civili (vid. *§. ult. Inst. de Just. & jure.*) opponuntur juri civili proprie & formaliter sic dicto, quod præcipit vel prohibet ante voluntatem positivè promulgatam suâ naturâ indifferentia. Est

Est nihilo minus non tam ad accidentalem promulgationis differentiam, quam ad internam & essentialem formam respiciendum, ne synonymicè sive promiscuè accipiendo jus divinum positivum morale cum naturali, dehinc quoque jus divinum forense homonymicè & ambigüè interpretari oporteat. Videlicet jus divinum positivum, sive revelatione (non repetitum, sed) Constitutum, pro objecto habet suâ naturâ ante revelatam voluntatem *indifferentia*, quæ post voluntatem DEI revelatam præcipiuntur vel prohibentur aut *simpliciter*, & universaliter obligando totum humanum genus, ut *morale*; aut *secundum quid* & sub restrictione *ad certum populum* s. rempubl. nempe Hebræorum, ut *forense*; vel *ad certum tempus* sive mysterium, nempe Christum crucifixum, ut *cereemoniale*.

XXXIIX. Utique inter jus naturæ connatum & revelatum non nisi accidentalis est differentia, & sic, si jus divinum revelatum universale accipias collective, prout v. c. in decalogô continentur præcepta tum naturalia, tum moralia in specie, tunc liceat per me illud vocare jus divinum revelatum morale: quia concernit vitam & mores totius humani generis; *arg. § f. Inst. de just. & jur. junct. §. 1. Inst. de l. N. G. & C. Lauterb Colleg. ff. de just. & jur. tb. 34.* Dn. de Lyncker *Comm. ff. d. t. §. 54.* Sed talis quidem conceptus huc non spectat, nisi aliàs nullam admittere essentialem differentiam velimus, etiam inter jus naturale & civile, quod & hoc collectum sit ex non nullis præceptis naturalibus. Quod si vero distributivè & formaliter species legum divinarum concipere velis ad exemplum juris civilis *ad. §§. junct. l. 6. ff. de just. & jure.* tunc omnino essentialis dif-

ferentia inter jus naturale & positivum morale asserenda est, vid. Dn. de Lyncker *d. l. §. 50. inf.* sicut & hoc ipsum formaliter à ceremoniali & forense discernitur.

XXXIX. Jus forense à quibusdam distinguitur in universale & particulare, quorum illud universo generi humano latum sit. vid. Lauterb. *Comp. pag. 6.* Quod improbat Dn. de Lyncker *d. l. not. ††. inf.* & contradictio in adjecto committitur: siquidem jus divinum forense sive judiciale est *der Juden Landrecht.* Lauterbach. *Colleg. ff. de just. & jur §. 30. h. e.* jus in statu Theocratico populo Judaico de causis civilibus & politicis latum. Fluit autem id exinde, quòd non exactè discernitur jus divinum morale à naturali. Melius itaque Dn. Stryk. *not. ad Lauterb.* in verbo: *universale.*

XL. Jus forense omne, aut ut illi, qui priorem distinctionem tradunt, dicere malunt, particulare, Christianos non obligat. Lauterb. *Comp. pag. 6.* Tutò tamen imitari illud possumus. Sand. *L. 5. r. 9. d. 9.* Dn. de Lyncker *d. l.* Dn. Stryk. *not. ad Comp. Lauterb.*

XLI. Jus humanum distinguitur à quibusdam in jus gentium & civile. Jus gentium dicitur, quod gentes sibi ipsa constituerint v. Lauterb. *Comp. pag. 6. & Colleg. ff. de just. & jure, §. 32.* Potius tamen est, ut jus Gent. dicatur divinum cum Seldeno *Lib. 1. c. 8. seq.* Riveto *in decal. Exod. XX. 15.* it. H. Grot. *Lib. III. c. 4. §. 16.* Conf. *§. 11. Inst. de 1. N. G. & C.* Siquidem omne jus formaliter acceptum, supponit superioris imperium: quale imperium commune deficit inter gentes. Etiam ad Deum illud refert Struv. *Ex. 1. 9. 54. seq.* Conf. omnino Dn. de Lyncker *Comment. ad Huber. L. 1. c. 1. §. 2. lit. H. & Comm. ff. b. r. §. 52.* sic quoque facile diluitur ratio dubitan-

bitandi, deciditurque controversia, quam cum aliis movet Dn. Stryk. *not. ad Lauterbach.* An scil. hoc jus ad classē juris propriē dicti possit referri? Add. Dn. de Lyncker *dd. ll.*

XLII. Jus gentium, ut aliqui statuunt, pro objecto habet, quæ arbitraria sunt. v. Lauterb. *Comp. pag. 6. & in Colleg. ff. de just. & jur. §. 32.* Struv. *Ex. I. §. 54.* Sed vocabulo minus propriē accepto. Quamvis enim indifferens sit objectum juris Gent. nec intrinsicam habeat moralitatem, ceu jus nat. si in se spectetur: necessarium tamen adhuc est, hypotheticè nempe, ex indigentia vel malitia humani generis, quod jure gentium cavetur. v. Dn. de Lyncker *Comment. ff. b. t. §. 52.* Indeque immutabile jus quoque Gent. habetur. *§. 11. Inst. de l. N. G. & C.* ibique *Analect. ad rubr. Inst. de l. N. G. & C.* Struv. *Ex. I. §. 59. in f.* Dn. de Lyncker *Comm. ff. d. t. §. 56.*

XLIII. Divisionem juris gentium in primævum & secundarium rejicit Lauterbach. *in Colleg. ff. b. t. §. 32.* Sed admittit eam ceu receptam doctrinæ causa Dn. de Lyncker *Analect. ad rubr. Inst. de l. N. G. & C.* Conf. Struv. *Ex. I. §. 49. 54.*

XLIV. Legem regiam extitisse, utut negent aliqui, probabile tamen est Dn. Strykio *not. ad Lauterbach. Comp. tit. de orig. jur.* Dn. de Lyncker *Analect. ad. §. 6. Inst. de l. N. G. & C. & Comm. ff. L. i. t. 4. §. 2.* Dubitare videtur Struv. *Exerc. II. §. 24.* ibi: *lex lata censetur.*

XLV. Constitutiones Imperatorum à Gregorio JC. collectas putat ab Augusto usque ad Hadrianum, Lauterb. *Comp. pag. 7.* Sed tantum à tempore Hadriani incepisse Gregorium, monent Struv. *Ex. I. §. 65.* Dn.

Stryk. *not. ad Lauterb. Comp. Dn. de Lyncker Comm. de orig. jur. §. 3. inf.*

XLVI. Jus Romanum distinguitur in publicum & privatum. §. ult. *Inst. de Just. & jure*. Quæ divisio, quoniam jus *in d. §.* accipitur systematice, non à fine, sed potius ab objecto unicè pendet. Dn. de Lyncker *Analect. ad præfat. Schvvederi. & ad d. §. ult.* Et recte etiam inde petit Struv. *Ex. I. §. 43.* nisi quod jus accipiat habitualiter, quo de vid. Dn. de Lyncker *Analect. ibid.* Sanè hoc sensu jus tam à fine, quàm ab objecto differentiam habet. Id. *Analect. Inst. & jur. publ. dd. II. it. Comm. ff. de iust. & jur. §. 46.* Quo etiam accipit Lauterb. *Comp. pag. 7.*

XLVII. Jus publicum principaliter utilitatem rei publ. spectat. Lauterb. *Comp. pag. 11.* In §. 4. *Inst. de Just. & jure*, vox *status* usurpatur. Quæ non tantum formam Reipubl. ex modo habendi majestatem, verum totam habitudinem ejus, etiam quæ parentes, notat. v. Dn. de Lyncker *Comm. ff. d. l. Anal. jur. publ. part. gen. c. 1. §. 11. & ad d. §. 4. Inst.*

XLVIII. In ea vulgò opinione sunt, vid. Lauterb. *Comp. tit. de LL. & in Colleg. ff. de J. & J. §. 36.* Struv. *Ex. II. §. 36.* quasi jus publicum Rom. in posterioribus libris Codicis contineatur. Verum id per totum Corpus juris Justinianum miscetur, & integros etiam libros ferè Pandectarum occupat. Neque etiam illud accipiendum est, jus Justinianum, quæ publicum est, totum in Germania receptum non esse. Vid. omnino Dn. de Lyncker *Analect. ad Struv. d. l. & ad præf. Schvvederi voc. veteris Romana. & Ej. comment. ad præcog. Not. Imp. Bæcler. l. 1.*

l. 1. c. 4. lit. KK. p. 33. seqq. Conf. Dn. Stryk. Us. mod. ff. discurs. prel. §. 39. seqq.

XLIX. Jus privatum ad privatorum utilitatem principaliter, Lauterb. *Compend. jur. d. t.* & ad mutua privatorum negotia inter se, Dn. Stryk. *not. ad Lauterb.* non tamen ad sola hæc pertinet.

L. Scriptum jus dicitur, quod expressa Legislatoris voluntate rogatum. Lauterb. *Comp. d. t. pag. m. 8.* Et quidem per scripturam, si Romanum jus spectemus. Quamvis enim scriptura habetur commune accidens, Lauterb. *Colleg. ff. b. t. §. 2.* & Struvius *Ex. II. §. 2.* ut & Dn. Stryk. *not. ad Lauterb. Comp.* dicant eam non esse de essentia juris scripti: id tamen solum intelligendum de essentia juris seu legis simpliciter; non verò de juris per scripturam promulgati essentia. Dn. de Lyncker. *Analect. ad Struv. d. l.* Atque hinc utique de formâ internâ juris scripti Romani, quod omne per scripturam promulgatum, haberi debet. vid. Dn. de Lyncker *Comm. ff. b. t. §. 32. & Anal. ad §. 3. Inst. de t. n. G. & C. & ad §. 10. cod.*

LI. Ad jus scriptum observantia non requiritur, Lauterb. *Comp. jur. d. t.* Nempe ad constitutionem & essentiam: requiritur tamen ad actum & vigorem legis novæ & particularis, vid. Dn. de Lyncker. *Analect. ff. p. 8. & Comment. ff. b. t. §. 13.* Secus est in lege ex totò complexu, velut juris Justin. *Id. d. §. 13.* & lege semel recepta, cujus observantia utique præsumitur, nec solus non usus eam tollit, Dn. de Lyncker. *Comm. ff. b. t. §. 19. Anal. ff. d. l. & ad Inst. L. 1. §. 2. §. 9.* Ita accipe Dn. Stryk. *not. ad Lauterb.*

LII. In

LII. In iure scripto ratio impulsiva non attenditur. *l. 20. de LL. Lauterb. Comp. d. t. Aliter d. l. 20. interpretatur idem Colleg. ff. §. 3. b. t. Conf. Dn. Stryk. not. Et sanè non est, cur eam restringamus ad solam rationem impulsivam. Dn. de Lyncker Analect. ff. l. 1. t. 4. tb. 45. Comment. ff. b. t. §. 14.*

LIII. Subjectum legis non est ipse Legislator: sc. quoad vim coactivam. Lauterb. *Comp. d. t. Quoad directivam verò eum submittit in Colleg. ff. b. t. §. 13. Sed rejiciunt alii istam distinctionem. v. Dn. Stryk. not. ad Lauterb. Struv. Ex. 11. d. 8. ibiq. Dn. de Lyncker Analect. add. Ejusd. Comment. ff. b. t. §. 8 & ad Huber. l. 1. c. 6. §. 8. lit. c. p. 112. sqq.*

LIV. Objectum legis sunt res sæpè accidentes. Lauterbach. *Comp. d. t. Monet tamen idem, videndum esse §. 22. & sq. de R. D. Conf. etiam Dn. de Lyncker Comm. ff. d. t. §. 12. & Dn. Stryck not. ad Lauterbach. Nempe distinguendum inter casum per se rarum, & casus per se frequentis eventum sive circumstantiam raram. Ex hac rationem Legis non deducunt LLatores.*

LV. Post duos menses à promulgatione obligat lex ad scientiam & obedientiam. Lauterbach. *Comp. d. t. Nisi quis prius sciverit legem, Dissent. Lauterb. Ex. 2. concl. for. 3. vel tempus aliud adjectum fuerit. Idem Colleg. ff. b. t. §. 20. Conf. Dn. de Lyncker Analect. ad Dessel. l. 1. t. 2. qv. 12. Comm. ff. b. t. §. 13.*

LVI. Abrogatur lex per Legem contrariam, aut alios modos, recensitos à Lauterb. *Comp. d. t. Accuratè contraria legis disponit Dn. de Lyncker Analect. ff. p. 8. & Comm. ff. b. t. §. 19.*

LVIII.

LVII. Sententiæ huic, legem abrogari, si contrarium diu & frequenter observatum, obft. *L. 2. C. quæ sit long. consv.* Adquam varias responsiones tangit Lauterb. *Colleg. ff. b. t. §. 43.* Sed vid. Dn. de Lyncker *Analect. Inst. l. 1. t. 2. §. 11. & ad Dessel. l. 1. t. 4. qu. 6. n. 4. Comm. ff. b. t. §. 42.*

LIX. Jus non scriptum vulgò idem est ac consuetudo. v. Lauterb. *Colleg. ff. b. t. §. 29. j. 31. & Struv. Ex. 11. tb. 18.* Sed ea non sunt synonyma. Dn. de Lyncker *Analect. ad d. tb. 18.* nisi consuetudo latius & reciproce cum isto intelligatur. v. Eund. *Comm. ff. §. 30. j. §. 40.* Refertur enim ad jus non scriptum suo modo etiam observantia & præjudicium. Id. *d. l. §. 44.* Hoc tamen à consuetudine differt. Id. *Analect. ff. p. 9.*

LIX. Jus non scriptum est, quod tacita legislatoris voluntate introductum. Lauterb. *Comp. d. t.* Ita magis apte, quàm alii voce *populi*. v. Dn. Stryk. *not. ad Lauterb.* In fieri quidem pender consuetudo à populo, in facto esse tantum à Principe, vel in Statu populari à populo collectim sumto. Conf. Struv. *Ex. 11. tb. 18. (q. ibique* Dn. de Lyncker. *Analect. h. e.* singuli cives non nisi materiam suppeditant, cui tacitus majestatis consensus formam consuetudinis inducit. Id. *Analect. ad Dessel. l. 1. t. 4. qu. 3. & ad Inst. l. 1. t. 2. §. 9. Comm. ff. d. l. §. 37.*

LX. De actuum frequentia, & diuturnitate temporis, quæ ad consuetudinem requiruntur, cognoscit iudex. Lauterb. *Comp. d. t.* Nisi quod Jure Saxon. tempus habeatur determinatum, nec judicis arbitrio sit relictum. Dn. de Lyncker *Comm. ff. d. l. §. 41.* Lauterb. *Colleg. ff. b. t. §. 35, & Exerc. 2. concl. for. 12.*

LXI. Ratione Subjecti, Objecti, Effecti, jus non scriptum non differt à jure scripto. Lauterb. *Comp. d. t. p. m. 9.*

D

Quod

Quod tamen intelligendū in terminis habilibus; alioquin differentias nonnullas dari vix negandum. Sic v. c. jus expressā LLatoris voluntate constitutum facilius admittit interpretationem extensivam, quā consuetudo, vid. tamen Dn. de Lyncker *Comm. ff. §. 41. circ. fin.*

LXII. Legem contrariam consuetudo vel pro parte, vel totam tollit, modo legitimè fuerit probata. *Lauterb. Comp. d. t. p. m. 9.* Quod fieri debere, si res nimis dubia, per turbam sive decem testes, vel per pauciores, sed in illa turba examinatos; aliās sufficere duos, tradit idem *Colleg. ff. d. t. §. 42. In conclus. for. Ex. 2. tb. 16.* indistinctè asserit, ad consuetudinem probandam, non decem requiri, sed duos sufficere testes, rejicitque *Bocerum* dissentientem *cl. 1. D. 4. n. 16.* *Quin & Struv. d. l. tb. 21.* duos sufficere generaliter affirmat: quamvis tutius dicat, si plures producantur. vid. omninò Dn. de Lyncker *Comm. ff. d. l. p. m. 88.*

LXIII. Quid si notoria consuetudo? Notorium relevat ab onere probandi. *Gail. 2 O. 31. n. 7.* *Lauterb. Colleg. ff. d. t. §. 41. Ex. 2. concl. far. 15. lit. A.* *Myns. 5. O. 96. n. 6.* Dn. de Lyncker *d. l.* Quid si negetur notorietas? Hòc casu non veritatem quidem consuetudinis, sed solam notorietatem probari vult Dn. *Stryk. ad Lauterb. Comp. d. t.* idque per decem testes. Fortè hoc ex *Boceri* hypothefi.

LXIV. Consuetudo, quæ juri divino contraria, dicitur irrationalis. *Lauterb. Comp. d. t. inf.* Quousque rationabilem esse consuetudinem oporteat, vid. Dn. de Lyncker *Analect. ff. p. 9. inf. Conf. Ej. Comment. ff. d. l. §. 39.*

LXV. Constitutiones sunt jura ab Imperatore promulgata. *Lauterb. Comp. de Const. Princ. pag. m. 9.* Sunt verò & aliæ species jurium, v. c. consuetudo introducta, *SCta*, responsa prudentum promulgata ab Imperatore *Justinia-*

stiniano. Obft. §. 1. *proem. Inst.* ibique *Gipban. Locam. Mynf. & alii.* Sunt & constitutiones Principis nec promulgatae, v. c. constitutiones personales sive privilegia: indeque vox *promulgationis*, si ius Romanum à Justiniano publicatum spectemus, minus adaequatè definitionem constitutionis ingreditur, vel saltem admodum ambigue. Explicatius igitur definivit Dn. de Lyncker *Comm. ff. de Const. Princ. §. 1.*

LXVI. Constitutiones motu proprio promulgatae dicuntur Edicta. *Lauterb. Comp. d. t. de Const. Princ.* Si generaliter quid constituatur: ut rectè monet Dn. Stryk, *not. ad Lauterb.* Species constitutionum exactè disponit Dn. de Lyncker *Comm. ff. §. 7. Analect. ff. b. t.*

LXVII. Rescripta sub- & obreptitia nullius sunt momenti. *Lauterb. Comp. d. t.* Ut tamen distinguendum sit inter rescripta gratiae & iustitiae; ita ut hac exceptione demum sub-vel obreptionis infirmentur; illa ipso jure sint nulla. *Lauterbach. Colleg. ff. b. t. §. 10. & Ex. 3. concl. for. 2.* Dn. de Lyncker *Analect. ad Dessel. l. 1. t. 3. qu. 6. Comm. ff. b. t. pag. 96.* Nec tamen subreptio in unâ gratiâ vitiat rescriptum, si hoc plures contineat, in alia, *Gail. l. O. 66. n. 11.* Dn. de Lyncker *Comm. ff. d. l.* secus est in capitulis separatis, principali negotio connexis. *Lauterb. dd. ll.*

LXIX. Privilegia sunt ius singulare. *Lauterb d. t. p. m. 9.* Si minus propriè loquamur. Jus enim singulare non dicitur à materiâ subjectivâ, (ut alii huc reducunt,) sed à formâ, vid. *l. 14. § 9. ff. de LL. l. 15. de reb. cred. l. 44. §. 3. de usuc. l. 44. §. 1. de A. & A. P.* Dn. de Lyncker *Analect. ad Struv. b. t. th. 25. & ad Dessel. l. 5. t. 33. q. 1.* *Briffon. de V. S. voc. singulare.* Add. *Struv. Ex. 41. th. 56.* ubi in em-

tionem jus singulare, ut licet titulus & modus adsit, dominium tamen non transferatur, si fides non sit de pretio habita. *Ex. 43 §. 12.* ubi quoad usucapionem singulare in emptione, quod non solum tempore traditionis (ut *regulariter* in aliis contractibus) sed & tempore conventionis b. f. requiratur. *Add. Ex. 12. tb. 33. & tb. 29.* Lauterb. *Comp. p. 127. in f. & p. 128. in med.* Sic singulare est in conditione furtivâ, quod dominus agat adversus non-dominum rei furtivæ. *vid. §. 14. f. de Action. ibique Dn. de Lyncker Analect. & DD. alii.*

LXIX. Species constitutionum generalium, specialium, singularium, personalium accuratissime disposuit Dn. de Lyncker *Analect. ff. d. t. init. & Comm. ff. eod. §. 7.* Conf. Strauch. *Diff. Just. l. apb. 7. seq. it. de statut. Princip. tb. 28. sq.* Cujac. *15. Obs. 8.* Sed vulgò confunduntur constitutiones speciales & privilegia. *vid. Lauterb. Comp. d. l. Struv. Ex. 11. tb. 25. sqq.* Nam constitutio *singularis* dicitur à *formâ*, & opponitur *regulari*; *specialis* & privilegium sive *personalis* sic appellatur *rat. materia subjecta*, ita quidem, ut specialis opponatur generali, & concernat certam speciem *rerum* vel *personarum* sub nomine appellativo, veluti *dotis*, *pupillorum*, &c. personalis verò opponatur *communi*, & respiciat res vel personas in individuo sub nomine proprio.

LXX. Equidem discrimen quærunt aliqui inter privilegia (quæ cum specialibus constitutionibus synonymicè capiunt) & constitutiones personales; cum dentur constitutiones, quæ nec generales sint, nec personales, ut est privilegium reale. *vid. Lauterb. Colleg. ff. de const. Princ. §. 24.* (ubi contrà Wefenb.) At isti 1.) privilegia in sensu Justiniano sive in corpore juris clausa, h. e. constitutiones spe-

speciales cum constitutionibus personalibus sive privilegiis ex recenti usu dictis promiscuè accipientes, non discernunt personalia ab his, quæ sunt personarum, & realia ab his, quæ sunt rerum. Dn. de Lyncker *Anal. Inst.* l. 1. t. 2. §. 6. 2.) Etiam animadvertendum est, quòd constitutio personalis, pro privilegio ex usu recenti sic dicto, non opponatur reali, sicut alias persona opponitur rei; sed contradistinguitur communi, quatenus *hæc* disponit super personis & rebus *in genere* sive communiter, *illa* de personis & rebus *per se unis* sive individuo, ut privilegium Sempronio, prerogativa fundo Tusculano concessa &c. ita ut in specie privilegium ex sensu Justiniani sive constitutio specialis differat à privilegio hodie denuò sic dicto (vid. l. 68. l. 196. de R. J. ibique Jac. Gothofred.) quòd ibi persona vel res veniat sub nomine appellativo, v. c. minor, mulier, miles &c. hîc sub nomine proprio, v. c. Caji, Titii, it. diversorium, quod appellatur *Cervus, Sol, Luna, Ursus, Angelus* &c.

LXXI. Vicissim alii privilegium constitutioni personali, quâ gravius quem punit Princeps, opponunt; & sic ne quidem synonymice cum constitutione singulari, speciali vel personali, (licet hanc cum singulari promiscuè,) accipiunt, sed unicè pro beneficio. vid. Struv. d. t. tb. 27. Sed hoc non est adæquatum privilegii synonymum, & privilegium etiam dicitur, quando poenam aggravat Princeps, Dn. de Lyncker *Anal. Inst.* ff. b. t. pag. 12. circ. fin. & Comm. ff. cod. tb. 8.

LXXII. Privilegium quibusdam dicitur jus, contra juris generalis tenorem concessum. Lauterb. *Comp. Jur.* d. t. p. 9. Sed ex eo fundamento, quod putant, privilegium esse jus singulare, in quod omnino quadrat illa definitio.

D 3

At

At privilegia etiam præter jus commune seu generale ple-
rumque conceduntur. Dn. de Lyncker *Analect.* ad Dessel.
l. 5. t. 33. q. 1. verb. *contra jus commune.*

LXXIII. Privilegia ratione finis sunt vel odiosa, vel
favorabilia, quæ etiam vocantur beneficia. Lauterb. *Comp.*
d. 1. Quæ sola privilegii nomine comprehendit Struvius
Ex. II. 16. 27. De quò supra monitum. Conf. Lauterb.
Colleg. ff. b. r. §. 25. it. *Ej. disp. de benef. excussio. 16. 6. &*
disp. de benef. divis. §. 3.

LXXIV. Privilegium personale dicunt aliqui esse,
quod personis conceditur. Lauterbach. *Comp. d. 1.* Struv.
Exerc. 2. 29. Qua de re etiam supra monitum. Cavendum
enim, ne confundamus privilegium (promiscuè licèt, sen-
su scil. Justinianeò & hodierno acceptum,) *personale* cum
privilegio *personarum*. Illud dicitur ab *effectu* duratio-
nis, ita ut non solum personarum, sed & rerum privilegium
personale possit constitui, v. c. Sempronii ædes habeant
jus popinæ, immunitatem à tributis, &c. *donec vixerit*. Hic
adeo *rei* privilegium, quod non immediatè cohæret perso-
næ, sed transferri etiam potest ad successorem singularem:
sed tamen extinguitur cum personâ concessionarii. Vi-
cissim potest dari privilegium, quod immediate perso-
næ cohæret, adeoque personæ sit, nec tamen cum persona
extinguitur, indeque non sit personale, sed reale, e.g. Mæ-
vius ejusque successores habeant privilegium venandi in
sylvâ Principis, piscandi in flumine publico &c. Hoc verò,
scil. personarum, denominatur à Subjecto. Videlicet pri-
vilegia distinguuntur ratione

1. *Causa materialis* s. *subjecti*, in privilegium

1. *Personarum*, quod personis concessum, illis immediate cohaeret, ut tamen effectus sive usus e-
justransferri possit in alium.

2. *Rerum*, quod rei sive causae concessum, eidem im-
mediate cohaeret, & cum ipsa in alium transfer-
ri potest.

2. *Effectus* durationis, sive dissentanei, in

1. *Personale*, quod cum persona acquirentis extin-
guitur,

2. *Reale*, quod post mortem impetrantis durat in
successoribus.

Quamvis de cetero facile admitti possit, quod privilegia
in corpore juris clausa *personarum* coincidunt ferè cum
personalibus in effectu, sive quod sint personales una: ta-
men quoad privilegia rerum notabile adhuc se offert di-
scrimen. Sic enim hypotheca tacita ratione dotis est pri-
vilegium rei sive causae: & quidem quatenus annexum
habet jus praelationis, est privilegium personale, quod
cum muliere ejusque liberis extinguatur; quoad nudam
verò hypothecam, est privilegium reale. vid. Struv. *Ex.*
44. *rb.* 49.

LXXV. Personalis privilegii commodum etiam ad
alios extenditur, Lauterb. *Comp. d. t.* h. e. si privilegiatus
anteceffor jam habuerit jus quæsitum ex privilegio, sive ut
Struv. *Ex. II. rb.* 29. *in fin.* ait, si res vel causa ob personæ
privilegium, vivente illa persona, jam jure singulari sit af-
fecta, illa res vel causa ita ad successorem venit. Conf. Dn.
de Lyncker *Comm. ff. b. t. § 10.* Indeque planè alia est ra-
tio, quando lex interdum privilegia personalia (seu perso-
næ) ad hæredes extendit; nam tunc ipsa causa, non solum
effe-

§§(32)§§
effectus sive jus qualificum (vid. Lauterb. *Colleg. ff. b. t. §. 31 sequ.*) extenditur, atque conficitur privilegium reale; licet non sit rei: quale & ob bene merita concessum præsumi, ex Menochio tradit Dn. Stryk, *not. ad Lauterb. Comp. d. t. verb. ex speciali juris dispos.*

LXXVI. Beneficium competentiae licet privilegium personae sit, nihilominus certo respectu est reale, saltem quoad liberos mariti ex eodem matrimonio. *l. 18. sol. matr. Conf. Dn. Stryk. not. ad Lauterb. Comp. d. t.*

LXXVII. Privilegium dotis non est personae, sed rei sive causae, nempe dotis, cui immediate inhaeret. Quoad prælationem est personale; quoad tacitam hypothecam reale, per §. 29. *Inst. de action.* Unde & Dn. Stryk, *not. ad Laut. Comp. d. t.* solum quantum ad prælationem istud huc admittit. Quod & colligendum ex *alleg. ap. Lauterb. Carpzovii locis.*

LXXVIII. Privilegia realia cum re, cui concessa, transeunt ad quosvis possessores. Lauterb. *Comp. d. t. & Struv. Ex. 2. tb. 28.* Nil tamen impedit, quin concedatur privilegium rei sive causae, quod soli impetranti profit, nec ad successores transeat; per sup. *not.*

LXXIX. In dubio privilegium reale censetur, cuius causa impulsiva est res. Lauterb. *Comp. d. t.* Si discrimen nullum esset inter privilegium reale & rei, personale & personae: utique fallere posset hoc *κατὰ τὴν οὐσίαν* causae impulsivae, quae plerumque sit persona; & magis subiectum privilegii, an sc. hujus verba rem, an verò personam respiciant, considerandum foret. vid. Dn. Stryk, *ad Laut. d. t.* Verum quia privilegium rei potest esse personale: hinc utique ob causam impulsivam, quae plerumque persona ejusque merita, in dubio personale habebitur. Tabor.

bor. p. 3. de metat. c. 2. §. 9. Dn. de Lyncker *Comm. ff. b. t.*
§. 8. inf.

LXXX. Concedunt privilegia qui leges ferre possunt. Lauterb. *Comp. d. t.* ut tamen in imperio discrimen sit in modo, seu conditione sine qua non. Sic enim ab Imperatore constitutiones *generales*, & imò *speciales*, non nisi consensu Statuum Imperii præcedente fiunt, & adeò ad comitia spectant. Dn. de Lyncker *Analect. ad Schvveder. jur. publ. part. spec. f. 1. c. 10. §. 4.* Privilegia autem eximie sic dicta, sive constitutiones *personales*, spectant ad reservata Cæsaris; nisi quod in arduis adhibeat consilium Electorum Statuumque Imperii. Id. *d. l. & Comm. ff. b. t. §. 9.* Conf. Lauterb. *Colleg. ff. b. t. §. 40.*

LXXXI. Extingvuntur privilegia renunciatione, non tantum expressa, sed etiam tacita. Lauterb. *d. t.* scil. non usu: quòd communi jure quidem *Decennio* fieri putant, *arg. l. 1. ff. de nund.* Dn. Stryk. *not. ad d. t.* Lauterb. *Colleg. ff. b. t. §. 52.* Sed dicta lex ad privilegium istud in specie pertinet, quòd, ut damnosum universati, amittendum esse breviori tempore, placuit. Dn. de Lyncker *Comm. ff. b. t. §. 15. Anal. ad Dessel. l. 5. t. 33. qu. 4. Emendat. Anal. ff. l. 50. t. 11. tb. 83.* Jure Sax. non nisi longissimo tempore extingvuntur.

LXXXII. Non extingvuntur privilegia morte concedentis. Lauterb. *Comp. d. t. & Colleg. ff. d. t. §. 57.* Nisi ad *beneplacitum* seu *donec voluerit*, datum fuerit. Dn. de Lyncker *Analect. ad Dessel. d. l. Comm. ff. b. t. §. 12.*

LXXXIII. Hodie in imperio nostro leges universales fert Imperator cum consensu Statuum. Lauterb. *Comp. d. t.* Qui consensus tamen solum conficit *conditionem sine qua* in effectum non deduci potest unica causa efficiens,

E

nem-

nempe Cæsarea Majestas, quæ formam legis inspirat *mate-
rie* à Statibus approbatæ. vid. Dn. Lyncker *Analect. ad
Schvveder. part. gen. c. 3. §. 4. & 6. it. part. spec. f. 1. c. 25.
§. 2. & 4.* Hinc quæ habet Struvius *Ex. II, tb. 32.* jura in
imperio communia ab Impp. & Statibus imperii sancita
esse, explicari possunt ex *thesi 10. ibidem*, ubi communes
imperii leges dicit ab Imperatore Statuum suffragio latas
aut receptas; quanquam idem Principes imperii subjicit
Imperatori & Statibus simul sumtis, vid. Dn. de Lyncker
Analect. ad d. tb. 10. Quamvis etiam Cæsar voluntatem
suam non possit in legem deducere, comitiis sive Statibus
universis repugnantibus: quia tamen Status non habent
vim ferendæ legis, ideo consultis sive placitis suis nil pos-
sunt efficere, si Cæsari eadem non probantur. Dn. de Lyn-
cker *ad Schvveder. d. f. 1. c. 30. §. 17.* Itaque & hodie ad-
huc amplius verum est, *quod Principi, hoc est, Imperatori
placet, legis habet vigorem*; utut addendum sit: *si simul
concurrat* (vel potius præcedat) *placitum Statuum*. Siqui-
dem hic modus non variat rem; maximè quod etiam
Principes Romani permiserint, ut constitutionibus suis
præcederet saltem consilium Senatûs. Conf. *eleg. ix. l. 8.
C. de LL.* Aliter statuunt, qui aliis principiis nituntur. vid.
Dn. Stryk. *ad Lauterb. d. t.*

LXXXIV. Provinciales & particulares singulorum
Statuum leges, licet juri communi contrariæ & inconsulto
Imperatore latæ, observantur etiam in Camera. Lauterb.
d. 1. Quod tamen neutiquam absolutè & citra distinctio-
nem est intelligendum. Vid. omninò Dn. de Lyncker
*Comm. ff. de LL. §. 27. & Anal. ad Schvveder. jur. publ.
p. 2. f. 2. c. 13. §. 2.*

¶ (35) ¶
LXXXV. Quædam civitates provinciales propter
privilegium statuta condunt etiam citra confirmationem.
Lauterb. *d. t.* Nisi quid contra jus commune provinciæ,
vel interesse Superioris statuendum suscipiant. vid. Dn.
de Lyncker *Comm. ff. d. l. §. 30.*

LXXXVI. Quædam civitates confirmationem sta-
tutorum suorum petunt. Lauterb. *d. t.* scil. destitutæ ejus-
modi privilegiis: nisi quod decreta facere illas posse, ad-
ministrationem civitatis ac jurisdictionem concernen-
tia, negari nequeat. add. Struv. *Exerc. II. tb. 42.*

Dn. de Lyncker *d. l.*

Tantum!

Corollaria.

- I. Infans potest esse paterfamilias.
- II. Datur mulier, quæ mulier fieri non potest.
- III. Ut & vidua, quæ virum non habuit.
- IV. Fœmina poteritne esse aut dici frater? Affirm.
E. G. Frater Seja.
- V. Sunt res mōbiles vel immobiles, quæ neque mo-
biles sunt neque immobiles.
- VI. Quod quis non habet, alteri dare non potest.
arg. l. 54. de R. 7. Sed Proprietarius pignus, ser-
vitutem, v. c. usumfr. &c. non habet: & tamen
alteri dare potest.
- VII. Differentia inter obligationem civilem & mixtam
in foro etiam attenditur.

IIX. Est

- III. Est quoque notabile discrimen & in praxi omnino observandum inter actionem directam & utilem, *N. O. l. 47. ff. de neg. gest.*
- IX. Non est iniquum, ut verus debitor absolvatur.
- X. Neque injustum, ut creditor, utroque vinculo reum obligatum habens, causa cadat.
- XI. Quid? quod juri congruat, ut litis expensas solvat, qui justissimam habet litigandi causam.
- XII. Judex quandoque nec pro actore, neque pro reo pronunciare potest, ut ut veritatem ac justitiam causa probe sciat.

FINIS.

